

HRVATSKA   EUROPSKA UNIJA

Republika Hrvatska
Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija

Europska unija

Europska unija je nadnacionalna zajednica nastala kao rezultat suradnje i procesa integracije započete 1951. godine između 6 europskih država, nakon čega je uslijedilo pet valova proširenja. Europska unija danas ima 27 država članica. Niz godina ta je europska integracija bila poznata i pod nazivom Europska zajednica, međutim taj je pojam ukinut 2009. godine, uslijed institucionalnih promjena nastalih stupanjem na snagu Ugovora iz Lisabona, tako da danas rabimo pojam Europska unija.

Države članice EU-a: Austrija, Belgija, Bugarska, Cipar, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Irska, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Mađarska, Malta, Nizozemska, Njemačka, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska i Ujedinjena Kraljevina.

Institucije EU-a:

Europska komisija

Europska komisija jedna je od triju najvažnijih institucija Europske unije (uz Vijeće EU-a i Europski parlament). Komisija zastupa interese Europske unije kao cjeline, a među njezinim zaduženjima su predlaganje novih propisa i provedba postojećih propisa te politika EU-a. Sastavljena je od 27 povjerenika, po jednog iz svake države članice, koji su na čelu općih uprava zaduženih za provođenje zajedničkih politika EU-a.

Europski parlament

Europski parlament je institucija Europske unije koja predstavlja građane država članica EU-a. Parlament je zakonodavac, zajedno s Vijećem EU-a. Broj zastupnika, koji se od 1979. godine biraju izravnim glasovanjem u državama članicama, razmjeran je udjelu stanovnika pojedine države u ukupnom broju stanovnika EU-a. U sadašnjem sazivu Europski parlament ima 736 zastupnika, a u razdoblju do 2014. godine predviđen je porast broja zastupnika na 754.

Europsko vijeće

Europsko vijeće je institucija EU-a koju sačinjavaju predsjednici država ili vlada država članica EU-a, predsjednik Europskog vijeća (kojega bira samo Europsko vijeće na mandat od dvije i pol godine, uz mogućnost reizbora) i predsjednik Europske komisije. U radu Europskog vijeća sudjeluje i Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku. Europsko vijeće sastaje se dvaput u šest mjeseci, a određuje političke ciljeve razvoja Unije i njezinih politika.

Vijeće / Vijeće Europske unije / Vijeće ministara

Vijeće (često se spominje kao Vijeće Europske unije ili Vijeće ministara) jedna je od triju najvažnijih institucija Europske unije (uz Europsku komisiju i Europski parlament). Vijeće EU-a zastupa države članice. Vijeće EU-a je zakonodavac, zajedno s Europskim parlamentom. Članovi Vijeća su ministri 27 država članica, koji se sastaju ovisno o temi o kojoj se raspravlja: vanjski poslovi, poljoprivreda, industrija i slično. Vijeće stoga zasjeda u različitim konfiguracijama, među kojima su primjerice Vijeće za vanjske poslove te Vijeće za poljoprivredu i ribarstvo, ali djeluje kao jedinstvena institucija. U Vijeću svaka država članica raspolaže određenim brojem glasova, pri čemu države s većim brojem stanovnika imaju veći broj glasova, ali ne strogo proporcionalno, već je raspodjela glasova više prilagođena državama s manjim brojem stanovnika. Predsjedanje Vijećem rotira se svakih šest mjeseci između država članica, pri čemu država predsjedateljica usko surađuje i zajednički planira s drugim dvjema predsjedateljicama u okviru triju sukcesivnih predsjedanja (tzv. Trio). Iznimka je Vijeće za vanjske poslove, čiji je predsjedavajući Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku.

Sud Europske unije

Sud Europske unije jedini je ovlašten tumač prava EU-a, a odlučuje o slučajevima koje podnose države članice, institucije Unije te pravne i fizičke osobe. On omogućuje istovjetno tumačenje zakona Europske unije na njezinu području putem tijesne suradnje s nacionalnim sudovima kroz prethodni postupak za tumačenje prava Unije. Sud se sastoji od po jednog suca iz svake države članice.

Europski revizorski sud

Europski revizorski sud kontrolira prihode i rashode Unije te dodjelu sredstava iz proračuna EU-a. Sud se sastoji od po jednoga suca revizora iz svake države članice.

Europski pučki pravobranitelj - ombudsman

Europski pučki pravobranitelj istražuje pritužbe na nepravilan rad ustanova ili tijela Europske unije. Svaki građanin Europske unije i svaka fizička ili pravna osoba koja ima prebivalište ili ured registriran u državi članici Europske unije može se pritužiti pučkomu pravobranitelju.

Europski gospodarski i socijalni odbor i Odbor regija

Europski gospodarski i socijalni odbor i Odbor regija dva su savjetodavna tijela Europske unije. Europski gospodarski i socijalni odbor predstavlja interese različitih gospodarskih i socijalnih interesnih skupina (poslodavaca, zaposlenika, nevladinih udruga) i daje mišljenja drugim institucijama, najčešće u postupku donošenja novih propisa EU-a. Odbor regija sastoji se od predstavnika regionalnih i lokalnih vlasti te zastupa interese regija i jedinica lokalne samouprave na razini Unije u procesima stvaranja te u provedbi zajedničkih politika EU-a.

Donošenje propisa EU-a

U postupku donošenja propisa sudjeluju Europski parlament, Vijeće i Europska komisija. Nakon što Komisija predloži novi propis, nacionalni parlamenti država članica EU-a u roku od osam tjedana mogu dati mišljenje o predloženoj propisu, a da bi u redovnom zakonodavnom postupku predloženi propis bio prihvaćen potrebno je, da ga u istome tekstu, uz tri čitanja, prihvate Vijeće i Europski parlament.

Na taj način uređen je sustav kontrole i ravnoteže, čime se osigurava interes Europske unije kroz Komisiju koja izrađuje prijedlog propisa, interes država članica kroz donošenje odluka u Vijeću, dok je interes građana osiguran putem Europskog parlamenta.

■ Hrvatska – članica EU-a

Nacionalni identitet

Europska unija promiče raznolikost nacionalnih identiteta država članica, o čemu svjedoči i njezin slogan "Ujedinjeni u različitosti". Stoga će i Hrvatska svojim nacionalnim identitetom i posebnostima obogatiti europsku raznolikost, a Hrvatski će državljani ulaskom u Uniju steći identitet građana EU-a, koji neće poništiti ni nadomjestiti njihov nacionalni identitet, već će ga dopuniti i obogatiti. Hrvatski jezik postat će službeni jezik Europske unije.

Kao europski građanin svaki će hrvatski državljani imati pravo slobodno putovati i obitavati na području svih država članica, imati pravo glasa na lokalnim izborima u bilo kojoj državi članici u kojoj živi, moći će dobiti zaštitu veleposlanstva bilo koje države članice (ukoliko nema hrvatskog veleposlanstva) u svim državama nečlanicama EU-a.

Nacionalni suverenitet

Hrvatska će, kao članica EU-a aktivno sudjelovati u donošenju odluka na europskoj razini, pri čemu će vlastite interese moći zastupati bolje nego što bi to bio slučaj kada bi ostala izvan Unije. U Vijeću EU-a, koje je uz Europski parlament zakonodavac Europske unije, pri raspodjeli glasova između sadašnjih 27 država članica vodilo se računa da države s većim brojem stanovnika imaju veći broj glasova, ali ne strogo proporcionalno, pa je raspodjela glasova više prilagođena državama s manjim brojem stanovnika. Tako, primjerice, Njemačka ima 29 glasova, dok Danska, Irska, Litva, Slovačka i Finska imaju po 7 glasova, koliko će imati i Hrvatska kada postane članica Unije. Hrvatska će stoga, kao i druge manje zemlje biti na

svojevršnom dobitku u pogledu zastupljenosti u Vijeću EU-a. Hrvatska će također biti zastupljena u drugim tijelima EU-a, i to sa 12 zastupnika u Europskom parlamentu te, kao i druge članice jednim povjerenikom u Europskoj komisiji, po jednim sućem u Sudu Europske unije i Revizorskom sudu, a guverner Hrvatske narodne banke predstavljać će Hrvatsku u skupštini Europske središnje banke.

Financije

Hrvatska će biti neto primateljica proračunskih sredstava EU-a, tj. više će iz Unijina proračuna primati nego što će u njega uplaćivati. Takvo je iskustvo novih država članica EU-a, koje su također neto primateljice, a Hrvatska bi u prvim godinama članstva mogla očekivati primitke i izdatke u omjeru otprilike 3 naprema 1 u korist primitaka. Ta su sredstva namijenjena regionalnom razvitku, prometnoj infrastrukturi, zaštiti okoliša, upravljanju granicom, poljoprivredi, uključivši izravna plaćanja poljoprivrednicima. Za uspješno korištenje europskih sredstava potrebno je sudjelovanje svih sektora: poduzetnika koji će se javljati kao dobavljači i pružatelji usluga na projektima, ali i kao izravni korisnici sredstava za svoje projekte; neprofitnih organizacija; poljoprivrednih gospodarstava; jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, državnih institucija. Učinkovito i kontrolirano trošenje tih sredstava pridonijet će pozitivnim trendovima rasta i razvoja gospodarstva, društva i zemlje u cjelini.

Gospodarstvo

Hrvatsko gospodarstvo imat će velike koristi od članstva naše zemlje u Europskoj uniji. Slobodan pristup europskomu tržištu od 500 milijuna potrošača omogućit će poduzetnicima konkurentnije uvjete poslovanja te

sniziti izlaznu cijenu proizvoda. Ulaskom u EU otvorit će se i nova radna mjesta u konkurentnim poduzećima i s njima povezanim granama gospodarstva. Osim toga, članstvo u EU-u pridonijet će boljemu međunarodnom ugledu Hrvatske, što će utjecati na rast stranih ulaganja. Sve te promjene ubrzat će gospodarski razvoj Hrvatske te pridonijeti višem životnom standardu i boljoj kupovnoj moći hrvatskih građana.

Iskustva novih članica Europske unije, kao što su Češka, Poljska, Slovačka, Slovenija i druge države koje su 2004. postale članicama EU-a, pokazuju gospodarski rast, rast BDP-a i izvoza te stvaranje novih radnih mjesta. Primjerice, prosječni BDP po glavi stanovnika u novim članicama porastao je sa 40% prosjeka starih, razvijenijih članica 1999. godine na 52% 2008. godine, čime se postupno smanjuju razlike u razvijenosti između zapadne i istočne Europe. Osim toga, stvorena su gotovo 3 milijuna novih radnih mjesta, s naglašenim rastom zapošljavanja mladih i radnika srednje dobi.

Poljoprivreda

Ulaskom u EU Hrvatska se neće morati odreći svojih tradicionalnih proizvoda, kao što su slavonski kulen i šljivovica, paški baškotin, istarski pršut, vino dingač i drugi tradicionalni proizvodi, niti će nestati običaji kolinja i pečenja rakije za vlastite potrebe. Hrvatski poljoprivrednici mogu iz proračuna EU-a očekivati izravna plaćanja te potpore za uređenje tržišta i ruralni razvoj. Iskustva novih članica EU-a pokazuju da su takvi primici, uz otvaranje velikog europskog tržišta njihovim poljoprivrednim proizvodima povećali prihode poljoprivrednika, u nekim slučajevima

višestruko. Što se tiče poljoprivrednog zemljišta, Hrvatska je u pregovorima dogovorila prijelazno razdoblje u trajanju od 7 godina od dana pristupanja Europskoj uniji, tijekom kojega strani državljani neće moći kupiti poljoprivredno zemljište u Hrvatskoj, a to će se razdoblje, bude li opravdane potrebe, moći produžiti još 3 godine.

Obrazovanje i mladi

Članstvo u EU-u nudi mogućnost raznovrsnijeg obrazovanja i veće mobilnosti mladih, putem korištenja programa EU-a namijenjenih obrazovanju, znanosti i istraživanju, kao što je primjerice program Erasmus. Nadalje, tu su i opće gospodarske prednosti za mlade poduzetnike i zaposlenike koje se stječu otvaranjem tržišta Europske unije za hrvatske proizvode te poboljšanjem njihove kvalitete i konkurentnosti. Osim toga, širi se prostor zapošljavanja mladih putem veće mobilnosti radne snage koju omogućuje unutarnje tržište Europske unije, a time i stjecanje radnog iskustva koje se onda može korisno primijeniti kod kuće.

Nakladnik: Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija

ISBN: 978-953-7010-97-3

Zagreb, ožujak 2011.